

C21 kaupunkien hallitus- ohjelmatavoitteet 2019

Kaupunkien rooli yhteiskunnallisten ja globaalien ongelmien ratkaisijoina ja samalla kaupunkien merkitys koko maan hyvinvoinnin ja kilpailukyvyn kannalta kasvaa kaupungistumiskehityksen myötä. Monimutkaistuvassa ja kaupungistuvassa maailmassa yhteiskunnalliset ongelmat ratkaistaan ja palveluita kehitetään parhaiten paikallisella tasolla, lähellä asukkaiden arkea.

Kaupunkien kasvu ja niiden kasvava rooli ja vastuut edellyttävät riittäviä resursseja, liikkumavaraa sekä kaupunkien erityiset haasteet tunnistavaa, kaupunkivetoista kaupunkipolitiikkaa ja kaupunkien ja valtion pitkäjänteistä kumppanuutta.

Seuraavan hallituksen keskeinen tehtävä on luoda puitteet modernille kaupunkipolitiikalle.

Suomen 21 suurinta kaupunkia katsovat, että tulevaisuuden kaupunkipolitiikka toteutuu

1. kaupunkivetoisesti sekä
2. perustuen valtion ja suurten kaupunkien väliseen sopimukselliseen kumppanuuteen.

Kansallisen kaupunkipolitiikan perustana on

3. kaupunkien laaja itsehallinto, yleinen ja jakamaton toimivalta sekä
4. kaupunkien riittävät taloudelliset resurssit.

Tavoitteet

1. Tulevaisuuden kaupunkipolitiikka toteutuu kaupunkivetoisesti ja valtion ja kaupunkien väliseen sopimukselliseen kumppanuuteen perustuen.

- Suomi tarvitsee kaupunkipolitiikkaa. Tulevaisuuden kaupunkipolitiikka toteutuu kaupunkivetoisesti sekä valtion ja suurten kaupunkien väliseen sopimukselliseen kumppanuuteen perustuen.
- Valtakunnallisen kaupunkipolitiikan perustana on kaupunkien laaja itsehallinto, yleinen ja jakamaton toimivalta sekä riittävät taloudelliset toimintaedellytykset.
- Hallitus luo valtakunnallisella kaupunkipolitiikallaan ja selkeillä kaupunkipolitiisilla tavoitteillaan edellytykset suurten kaupunkien kestäväälle kasvulle sekä kaupunkien ja tätä kautta koko maan kilpailukyvyn parantamiselle suhteessa eurooppalaisiin ja globaaleihin kilpailijoihin.
- Valtakunnallista kaupunkipolitiikkaa toteutetaan yhteistyössä kaupunkien kanssa, erilaisten kaupunkien tarpeista lähtien sekä kaupunkien väliset erot huomioon ottaen. Suurimmat kaupungit tarvitsevat omanlaisiaan ratkaisuja yhdenmukaisten mallien sijaan. Valtakunnallinen kaupunkipolitiikka edistää Suomen tasapainoista alueellista kehittymistä vahvistaen kaupunkien ja maakuntakeskusten kykyä ja mahdollisuuksia toimia alueensa kehityksen vetureina.
- Valtion kaupunkipolitiikan koordinoitua vahvistetaan perustamalla kaupunkipolitiittinen ministerityöryhmä. Valtion ja kaupunkien kumppanuuden tueksi tarvitaan konkreettinen kaupunkistrategia ja sille riittävä rahoitus. Lisäksi turvataan kaupunkien vaikutusmahdollisuudet muun muassa kuulemis- ja vuorovaikutuskäytäntöjä kehittämällä.

2. Valtion ja kaupunkien kumppanuutta ilmastonmuutoksen torjunnassa ja kestävän kehityksen edistämiseksi vahvistetaan. Kaupunkien itsehallintoon kuuluva kaavoitusvalta on ehdoton edellytys globaaleihin haasteisiin sekä ilmasto- ja ympäristötavoitteisiin vastaamiseksi.

- Kaupunkipolitiikassa tunnistetaan suuret kaupungit ja kaupunkiseudut strategisesti merkittävänä kestävä kasvun alueina sekä kestävä kehityksen periaatteiden ja ilmastopolitiikan toteuttajina.

- Kaupungeilla säilytetään tämän tehtävän toteuttamisen kannalta keskeiset maapolitiikkaan ja kaavoitukseen liittyvät tehtävät, toimivalta sekä työkalut, jotka ovat kunnallisen itsehallinnon ydintä.
- Hallitus tukee suurten kaupunkien mahdollisuuksia ilmastonmuutoksen torjunnassa sekä kaupunkien toimenpiteitä hiilineutraaliustavoitteiden saavuttamisessa.
- Ilmastonmuutoksen torjunnassa ja kestävä kehityksen edistämiseksi tarvitaan kaupunkien ja valtion pitkäjänteistä kumppanuutta. Valtio tukee kaupunkien työtä pysyvillä tuki-instrumenteilla sekä johdonmukaisella ilmastopolitiikalla. Valtio edistää muun muassa vanhan rakennuskannan korjaamista energiatehokkuutta parantamalla ja edesauttaa kestävien liikkumisratkaisujen toteuttamista. Kumppanuutta toteutetaan valtion ja kaupunkien sopimuksellista yhteistyötä kehittämällä, esimerkiksi MAL-sopimusmenettelyä laajentamalla.

3. Kaupunkien kansallista ja globaalia saavutettavuutta vahvistetaan. Nopeiden raideyhteyksien kehittäminen suurimpien kaupunkien välillä mahdollistaa osaltaan myös kestävä kasvun haasteisiin vastaamisen.

- Joukkoliikennepainotteinen liikkuminen sekä nopeat raide- ja tieyhteydet ovat oleellisia Suomen kilpailukyvyn kasvun sekä kaupunkien ja kaupunkiseutujen voimakkaan kasvun kannalta. Raideyhteyksiä, joukkoliikenteen perusrakenteita ja kaupunkiseutujen sisäistä joukkoliikennettä kehittämällä sekä hyödyntämällä liikennejärjestelmän kehittämisessä lisäksi digitalisaatiota ja uusia palveluratkaisuja tuetaan koko maan globaalia saavutettavuutta ja vastataan ilmastonmuutoksen hillinnän, kestävä kasvun ja työssäkäyntialueiden laajentamisen tavoitteisiin.
- Valtion ja kaupunkien työnjakoa selkeytetään ja liikenteen rahoitusta tarkastellaan kokonaisuutena valtion ja kaupunkien työnjaon, rahoitusvastuiden sekä liikenteen verotulojen kohdistumisen näkökulmasta.
- Valtio vastaa kansallisen liikenneinfran rahoituksesta ja sen vastuulla olevista perusväylänpidon ja väyläverkon kehittämisen resursseista. Liikennehankkeiden rahoitusmalleja kehitetään. Suomi tehostaa EU-rahoituksen hyödyntämistä.

- Liikennepoliittisten ratkaisujen pitkäjänteisyyttä lisätään valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman laadinnan pohjalta ja nostamalla budjettirahoituksen tasoa. Liikennehankkeet ajoitetaan 12-vuotiseen liikennejärjestelmäsuunnitelmaan, jolla osaltaan varmistetaan niiden viivytyksetön suunnittelu ja toteutus. Valtakunnallinen liikennejärjestelmäsuunnitelma valmistellaan kaupunkien kanssa yhteistyössä siten, että se vahvistaa elinvoimaa ja saavutettavuutta suurilla kaupunkiseuduilla.

4. Kaupungeilla säilytetään laajat innovaatio-, korkeakoulu- ja elinvoimapolitiikkaan, kasvupalveluihin, työllisyyden edistämiseen ja maahanmuuttajien kotouttamiseen liittyvät tehtävät sekä huolehditaan, että kaupungeilla on näiden tehtävien toteuttamisen edellyttämät resurssit.

- Kaupungit ovat itsehallintonsa, veropohjansa ja yleisen toimivaltansa kautta motivoituneita elinvoimansa kehittämistehtävään ja työllistymisen edistämiseen. Kaupungeilla elinvoimatehtäviin ja työllisyyden edistämiseen liittyy erityisiä haasteita ja myös mahdollisuuksia, joita ratkaistaan parhaiten paikallisesti. Kaupunkien resursointi näihin tehtäviin on merkittävää. Työllisyyden hoidossa lisätään kaupunkien nykyistä suurempaa vastuuta ja siirretään työllisyydenhoidon resursseja valtiolta kaupungeille. Suurille kaupungeille annetaan mahdollisuus vastata alueensa kasvu- ja työllisyyspalveluista kuntien välisenä yhteistyönä. Työllisyyden hoito tulee olla yhden toimijan vastuulla.
- Osaavan työvoiman puute rajoittaa Suomen kasvua. Kasvupotentiaalin tukeminen edellyttää koulutukselle lisäresursseja. Osaavan työvoiman saatavuuteen panostetaan mm. kohdentamalla aloituspaikkoja vastaamaan paremmin kysyntää. Erityisesti ammatillisen koulutuksen aloituspaikkojen sijoittuminen ja määrä suhteutetaan työpaikkojen määrään ja työvoimapuulaan.
- Valtio huolehtii riittävästä perusrahoituksesta yliopistoille ja korkeakouluille ja ottaa rahoituspäätöksissä huomioon yliopistojen ja korkeakoulujen monialaisuuden ja yleisen merkityksen myös kaupunkien näkökulmasta. Korkeakoulujen rahoituksessa vastataan suurten kaupunkien osaamis- ja t&k-tarpeisiin aiempaa vahvemmin ja joustavammin.

- Kansainvälisten osaajien ja yrittäjien houkuttelemiseksi nopeutetaan lupaprosesseja, toteutetaan kohdennettuja markkinointitoimenpiteitä, luodaan uusia taloudellisia kannustimia ja laajennetaan vieraskielisiä palveluita. Oleskelulupaprosesseja kehitetään, jotta lupien käsittelyajoista ei tule pullonkaulaa työperäisen maahanmuuton lisäämiselle.
- Maahanmuuttajien kotoutumisessa ja työllistymisessä on onnistuttava aikaisempaa paremmin. Valtio varmistaa riittävät resurssit vaikuttavaan kielikoulutukseen ja maahanmuuttajan nopeaan työllistymiseen osaamistaan ja koulutustaan vastaaviin tehtäviin. Kotoutumisen kokonaisuudesta valtio vastaa yhdessä kaupunkien kanssa ja kaupungeille varmistetaan onnistuneen kotoutumisen voimavarat.
- Valtio ja kaupungit tiivistävät kumppanuuttaan ja monialaista yhteistyötä turvallisuuksikysymyksissä ja kehittävät edelleen yhteistyö- ja toimintamalleja, joilla varmistetaan, että kaupungit säilyvät tulevaisuudessakin turvallisina elinympäristöinä ja yhteisöinä sekä turvallisina kasvu-, kehitys- ja innovaatioympäristöinä.

5. Suurilla kaupungeilla on oltava riittävät taloudelliset toimintaedellytykset vastata kaupunkispesifeihin tulevaisuuden haasteisiin. Rahoitus- ja valtionosuusjärjestelmät vahvistavat ja tukevat kaupunkien taloudellisia toimintaedellytyksiä.

- Tuloksellisen kaupunkipolitiikan keskeinen edellytys on vahva itsehallinto, johon sisältyy taloudellinen autonomia. Suurten kaupunkien kasvu ja sen mukanaan tuomat mittavat investointitarpeet, kyky synnyttää uusia työpaikkoja ja kyky kasvattaa Suomen bruttokansantuotetta edellyttävät, että kaupungit ovat taloudellisesti riittävän vahvoja ja pystyvät investoimaan palveluidensa kehittämiseen.
- Kuntien rahoitusjärjestelmiä uudistettaessa turvataan kaupunkien taloudelliset toimintaedellytykset vastata tulevaisuuden haasteisiin. Valtion rahoitus tukee kestävä kasvun edellyttämiä investointeja ja ottaa huomioon kaupunkien erityiset vastuut esimerkiksi hyvinvoinnin ja terveyden sekä elinkeinojen ja innovaatioiden edistämiseksi, segregaatoin haittojen torjunnassa, kulttuurin ja liikunnan rahoittajina ja joukkoliikenteen järjestäjinä.
- Uusiin tai laajeneviin tehtäviin ja velvoitteisiin osoitetaan täysimääräinen valtionosuusrahoitus.

Kuvat:

Sivu 1: Jyväskylän yliopisto. Kuva: CC0 / Public Domain

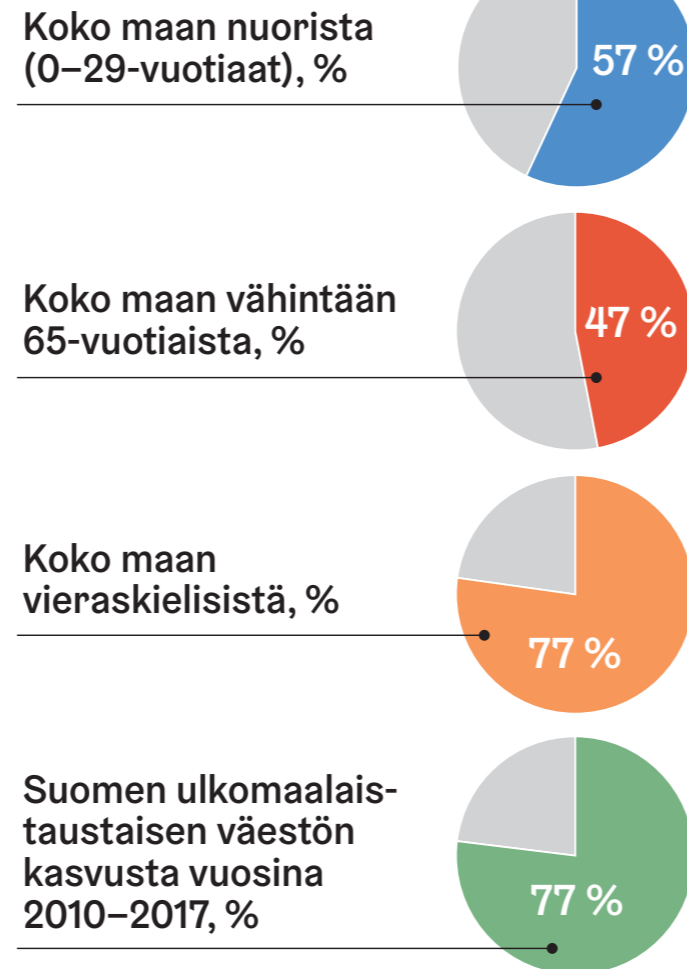
Sivu 2: Kuopion tori. Kuva: Kuopion kaupunki, Hannu Miettinen

C21-kaupungit*

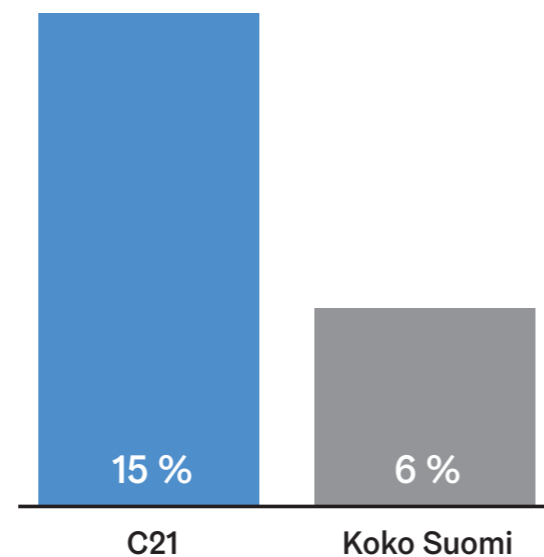

*Tilastokeskus ja kaupungit

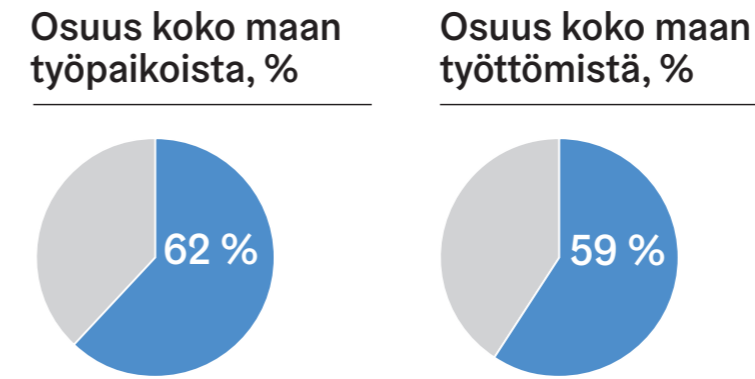
Väestön osuus (2018)

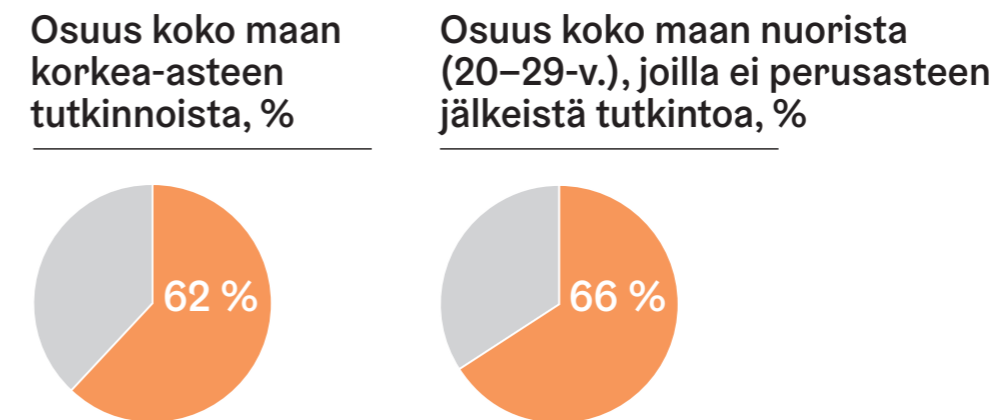
Väestönkasvun ennuste 2018–40

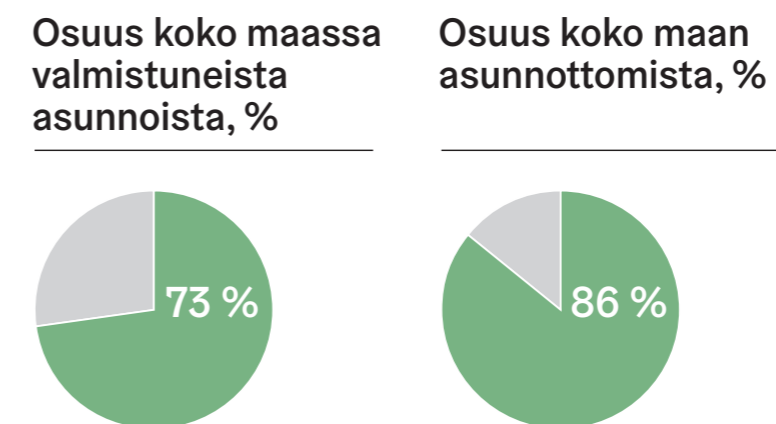
Työmarkkinat (2017)

Koulutus (2017)

Asuminen (2017)

*Helsinki, Espoo, Tampere, Vantaa, Oulu, Turku, Jyväskylä, Lahti, Kuopio, Kouvola, Pori, Joensuu, Lappeenranta, Hämeenlinna, Vaasa, Seinäjoki, Rovaniemi, Mikkeli, Kotka, Salo, Porvoo.

